

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

© 2014 АДАМЕНКО І. П.

УДК 336.02

Адаменко І. П. Фінансова політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни

Мета статті полягає в розкритті економічної сутності та визначенні напрямів підвищення ефективності фінансової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни. У статті розкрито теоретичні аспекти, методологічні принципи та форми упорядкування, удосконалення фінансових відносин. Визначено особливості формування та реалізації фінансової політики зарубіжних країн. Обґрунтовано, що в умовах фінансової глобалізації розробка стратегії ефективної фінансової політики в системі державного регулювання економіки полягає у формуванні моделі фінансових відносин, яка сприятиме реалізації комплексу цілей та пов'язаних з ними завдань у стратегії розвитку суспільства; пріоритети фінансової політики мають визначатися на засадах комплексного підходу в контексті формування концепції фінансової політики з урахуванням виявлення та аналізу екзогенних і ендогенних факторів, які визначають процеси розвитку суспільства, урахування ієрархічних складових державної системи пріоритетів.

Ключові слова: фінанси, фінансова політика, фінансовий механізм, бюджетна політика, система бюджетного регулювання, податкове регулювання.
Бібл.: 12.

Адаменко Ірина Петрівна – старший науковий співробітник, відділ бюджетної системи, Науково-дослідний фінансовий інститут Київського національного торговельно-економічного університету (вул. Кіото 21, корпус Д, Київ, 02156, Україна)

E-mail: irena_@mail.ru

УДК 336.02

UDC 336.02

Адаменко И. П. Финансовая политика как инструмент социально-экономического развития страны

Цель статьи заключается в раскрытии экономической сущности и определении направлений повышения эффективности финансовой политики как инструмента социально-экономического развития страны. В статье раскрыты теоретические аспекты, методологические принципы и формы упорядочения, совершенствования финансовых отношений. Определены особенности формирования и реализации финансовой политики зарубежных стран. Обосновано, что в условиях финансовой глобализации разработка стратегии эффективной финансовой политики в системе государственного регулирования экономики состоит в формировании модели финансовых отношений, которая будет способствовать реализации комплекса целей и связанных с ними задач в стратегии развития общества; приоритеты финансовой политики должны определяться на основе комплексного подхода в контексте формирования концепции финансовой политики с учетом выявления и анализа экзогенных и эндогенных факторов, которые определяют процессы развития общества, учет иерархических составляющих государственной системы приоритетов.

Ключевые слова: финансы, финансовая политика, финансовый механизм, бюджетная политика, система бюджетного регулирования, налоговое регулирование.

Библ.: 12.

Адаменко Ирина Петровна – старший научный сотрудник, отдел бюджетной системы, Научно-исследовательский финансовый институт Киевского национального торгового-экономического университета (ул. Киото 21, корпус Д, Киев, 02156, Украина)

E-mail: irena_@mail.ru

Adamenko I. P. Financial Policy as an Instrument of Socio-economic Development of a Country

The goal of the article lies in showing the economic essence and identification of directions of increase of efficiency of the financial policy as an instrument of socio-economic development of the country. The article describes theoretical aspects, methodological principles and forms of ordering and improving financial relations. It identifies specific features of formation and realisation of financial policy of foreign countries. It shows that development of the strategy of efficient financial policy in the system of state regulation of economy under conditions of financial globalisation lies in formation of the model of financial relations, which would facilitate realisation of a complex of goals and tasks in the strategy of the society development; priorities of the financial policy should be determined on the basis of a complex approach in the context of formation of the financial policy concept with consideration of detection and analysis of exogenous and endogenous factors, which identify processes of the society development, and consideration of hierarchical components of the state system of priorities.

Key words: finance, financial policy, financial mechanism, budget policy, system of budget regulation, tax regulation.

Bibl.: 12.

Adamenko Iryna P. – Senior Research Fellow, Department Budget System, Research Financial Institute of the Kyiv National Trade and Economic University (vul. Kioto, 21, korpus D, Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: irena_@mail.ru

Розвиток суспільства супроводжується необхідністю підвищення якісного рівня формування та реалізації фінансової політики. Оцінка механізму фінансового регулювання соціально-економічних процесів в Україні свідчить про необхідність розбудови фінансової системи, підвищення ефективності формування та реалізації фінансової політики у взаємозв'язку з трансформаційними економічними процесами.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних засад формування та реалізації фінансової політики зробили вітчизняні вчені: В. Андрущенко, С. Буковинський, А. Буряченко, О. Василик, І. Запатріна [2], О. Зварич, Л. Лисяк [4], І. Лютий [5], А. Мярковський, В. Опарін, Д. Положенко [8], В. Федосов, І. Чугунов [10–12], С. Юрій та інші.

Концептуальні засади фінансової політики як інструменту впливу на соціально-економічний розвиток країни досліджували зарубіжні вчені: Ш. Бланкарт, Б. Болдирев, Дж. Б'юкенен, А. Вагнер, Л. Дробозіна, Дж. Стігліц та інші.

Метою дослідження є розкриття економічної сутності та визначення напрямів підвищення ефективності фінансової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни.

Створення інституту фінансової політики обумовлюється виникненням держави в процесі еволюційного розвитку суспільства. Інститут фінансової політики має визначати правила дотримання засад її формування та реалізації, норми поведінки, які структурують економічні відносини та механізми, що забезпечують виконання як правил дотримання засад фінансової політики, так і норм поведінки

в процесі її формування та забезпечують його розвиток. З позиції інституціоналізму фінансова політика як економічний інститут формує правила і обмеження економічної поведінки, умови взаємовідносин, розвитку стратегій взаємодії учасників фінансових відносин, як соціальний інститут вона є однією з форм реалізації, регулювання і упорядкування суспільного життя й поведінки людей в соціально-економічній сфері. Фінансова політика як фінансовий інститут пов'язана із фінансовими відносинами щодо формування та використання валового внутрішнього продукту та національного доходу. З цієї позиції вона має будуватися на основі науково обґрунтованої концепції розвитку системи фінансових відносин, що визначає механізми, інструменти та важелі регулювання економічних і соціальних процесів з метою гармонійного розвитку суспільства.

Держава за допомогою інструментів фінансової політики стимулює інвестиційно-інноваційну діяльність, підприємницьку активність, а відповідно – сприяє економічному розвитку. Проте, фінансова політика різних країн не має стандартної моделі й залежить від багатьох суб'єктивних та об'єктивних чинників, зокрема від вибраної стратегії економічного зростання, стану розвитку державного сектора економіки і платіжного балансу.

Досвід формування і реалізації фінансової політики зарубіжних країн засвідчує, що вона постійно змінюється внаслідок розвитку всіх сфер суспільства, структурних зрушень в економіці, науково-технічного прогресу. Практика фінансових реформ різних країн показує, що рівень впливу системи державного планування на соціально-економічні процеси значно зростає, відповідно, у сучасних умовах важливим завданням є розробка дієвої, науково обґрунтованої фінансової політики, здатної сприяти розвитку інвестиційно-інноваційної активності, розв'язанню нагальних соціально-економічних проблем, що надасть можливість для гармонійного поєднання стратегічних цілей розвитку країни, державних органів, конкретних завдань фінансової політики, фінансових індикаторів та державних фінансових ресурсів. Важливими завданнями фінансової політики розвинутих країн на даний час є вдосконалення системи стратегічного планування, створення логічної вертикалі державного планування, вироблення нових підходів до порядку розробки фінансової політики та підвищення відповідальності державних органів щодо її реалізації.

Економічна сутність фінансової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни полягає у фінансових відносинах, що виникають між економічними, політичними, правовими державними інституціями у процесі організації фінансової системи та спрямування фінансових ресурсів на досягнення стратегічних і тактичних цілей та завдань розвитку суспільства.

Найбільш повно сутність фінансової політики розкривається у її взаємопов'язаних функціях: регуляторній, що полягає у впливі на фактори виробництва, розподільчій, тобто здійсненні перерозподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу, стабілізуючій, що реалізує забезпечення ефективного використання факторів виробництва, стабільного рівня цін, рівноваги платіжного балансу, економічного зростання. Серед зазначених функцій, в умовах економічних перетворень, однією з основних є регуляторна, яка визначає параметри системи організації механізму регулювання з метою стабілізації соціально-економічних процесів. Зокре-

ма, фінансова політика спрямовується на створення умов для розв'язання проблем соціального та економічного розвитку суспільства, посилення взаємозв'язку фінансово-економічного регулювання із циклічністю економіки.

Разом з тим, задоволення потреб суспільства супроводжується постійним ускладненням взаємодії інституційних компонентів фінансової системи. У зв'язку з цим необхідною умовою є забезпечення адекватності впливу фінансової політики на потреби і інтереси суспільства та їх узгодження. Враховуючи зазначене, фінансова політика визначає напрями впливу органів державного управління на досягнення збалансованого розвитку суспільства. При цьому вагомого значення набувають методи та інструменти забезпечення належної взаємодії суб'єктів економіки у процесі реалізації поставлених цілей та завдань. Зазначені методи та інструменти важливо застосовувати як взаємопов'язану систему, що сприятиме економічному зростанню, оптимізації структури державних витрат, вирішенню комплексу макроекономічних завдань. З цих позицій за допомогою механізму реалізації фінансової політики має встановлюватися певний порядок у фінансових відносинах і фінансовій діяльності відповідних інститутів розвитку.

Формування методологічних засад фінансової політики пов'язано з урахуванням її структури, яка включає: вироблення концепцій з управління фінансами на перспективу; розробка програми дій з управління фінансами на найближче майбутнє; вироблення сукупності принципів і способів щодо реалізації обраної стратегії чи тактики фінансової політики.

Важливо відмітити, що фінансовий механізм реалізації фінансової політики є результатом еволюції ролі та значення функцій держави в суспільно-економічному розвитку. Залежно від параметрів економіки та інших сфер суспільства змінюються цілі й завдання фінансової політики, інструменти і важелі для їх досягнення з метою ефективного впливу на соціально-економічні процеси.

Дослідження формування та реалізації фінансової політики в Україні свідчить про її багатоплановість. Водночас для її ефективної реалізації мав сформуватися комплекс умов, який втілює розвиток економічного середовища, позитивне усвідомлення та сприйняття її суб'єктами фінансових відносин, нагромадження позитивного досвіду ринкових перетворень. Проте в сучасних умовах фінансова політика носить переважно тактичний характер, підпорядковується поточним завданням, виконує функції перерозподілу та стабілізації, неповною мірою відповідає стратегічним орієнтирам соціально-економічного розвитку. З огляду на це основним завданням має стати активізація регуляторної функції фінансової політики, впровадження ефективних механізмів, формування стратегічного характеру цілеспрямованих рішень з метою забезпечення у системі державного регулювання єдності із соціально-економічною стратегією. Досягнення зазначеного функціонального зв'язку зумовлює єдність цілей фінансової політики з практичними регуляторними завданнями, що свідчить про більш високий ступінь розвитку системи державного регулювання.

В умовах фінансової глобалізації розробка стратегії ефективної фінансової політики у системі державного регулювання економіки полягає у формуванні моделі фінансових відносин, яка сприятиме реалізації комплексу цілей та пов'язаних з ними завдань у стратегії розвитку суспільства.

Стратегія фінансової політики, спрямована на підвищення рівня життя, соціальної захищеності громадян, добробуту нації, є вагомим засобом вирішення завдань забезпечення кращих факторних умов економічного зростання, пріоритетного розвитку наукоємного виробництва, сприяння розширенню внутрішнього ринку, створення сприятливого інвестиційного клімату, зростанню інвестиційної активності суб'єктів економіки. Це передбачає концентрацію зусиль на використанні засобів фінансової політики в єдності механізмів фінансового регулювання у системі державного регулювання економіки.

Побудова науково обґрунтованої фінансової політики як дієвого засобу регулювання соціально-економічного розвитку, формування її стратегічних цілей і завдань потребує вироблення вихідних методологічних принципів та засад. До принципів, що визначають дієвість фінансової політики, відносять: наукової обґрунтованості, послідовності, обов'язковості, дієвості, гласності, раціональності. До засад відносять: забезпечення переважання темпів зростання економіки над темпами зростання державних витрат; спрямування державних фінансових ресурсів на досягнення визначених результатів; ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів; відкритості та загальнодоступності інформації щодо формування та реалізації фінансової політики щодо всіх складових фінансової системи.

Разом з тим, роль фінансової політики у регулюванні соціально-економічного розвитку суспільства передбачає необхідність чіткого визначення цілей, які повинні бути досягнуті при її реалізації та завдань залежно від певного етапу розвитку країни. Першочерговими мають бути цілі, які забезпечують гармонійне поєднання складових фінансової системи, їх економічну ефективність. З метою підтримання макроекономічної та соціальної рівноваги та забезпечення умов для економічного зростання серед регулятивних цілей фінансової політики виокремлюють, у першу чергу, регулювання процесу перерозподілу фінансових ресурсів у суспільстві, рівня задоволення суспільних потреб.

Структура фінансової політики розглядається як сукупність динамічних механізмів, які спрямовані на реалізацію стратегії соціально-економічного розвитку. Аналіз сучасного стану використання фінансових методів, інструментів, важелів їх впливу на ефективність економіки держави свідчить про потребу його удосконалення, впровадження нових прогресивних фінансових інструментів з метою активізації їх регуляторних впливів у складі єдиного фінансового механізму в системі державного регулювання економіки.

Актуальним завданням є визначення пріоритетів фінансової політики, спрямованих на розвиток економічних і соціальних процесів у довгостроковому, стратегічному аспекті, у контексті системи пріоритетів як складової концепції ефективної економічної політики держави.

Фінансова політика підтримки пріоритетних галузей економіки може розглядатися в аспектах створення умов зростання сукупного попиту та ділової активності у комплексі галузей виробництва продовольчих і непродовольчих товарів; стимулювання концентрації фінансових ресурсів у перспективних галузях економіки з метою реалізації механізмів подальшої диверсифікації економіки, здійснення цілеспрямованих структурних зрушень з метою покращання її відтворювальної структури. Напрями видатків державного бюджету повинні узгоджуватися з потребами економічної політики в цілому, мати чітко окреслений часовий

лаг, в іншому випадку тривала підтримка одних галузей і сфер спричинить виникнення структурних деформацій в економіці в цілому та збереження існуючих, зниження зацікавленості одержувачів такої підтримки у підвищенні результативності власної діяльності, у зв'язку з цим галузеві пріоритети мають змінюватися разом зі зміною стратегії соціально-економічної політики розвитку суспільства. Основним джерелом і механізмом реалізації пріоритетних напрямів фінансової політики інноваційно-інвестиційного характеру має стати бюджет розвитку, роль якого має зростати у перспективі, з огляду на реалізацію стратегії сталого економічного розвитку.

Пріоритети фінансової політики мають визначатися на засадах комплексного підходу в контексті формування концепції фінансової політики з урахуванням виявлення та аналізу екзогенних і ендогенних факторів, які визначають процеси розвитку суспільства, врахування ієрархічних складових державної системи пріоритетів. Дотримання такої вимоги до формування і реалізації пріоритетів фінансової політики можливе шляхом виконання основних завдань певного етапу розвитку суспільства і забезпечення тісного взаємозв'язку між напрямками фінансової політики. Основою відбору пріоритетів повинен бути науково обґрунтоване визначення напрямів і оцінка реальних фінансових можливостей виконання пріоритетних державних програм з використанням державних коштів.

З огляду на значні потреби в обсягах інвестиційних ресурсів держава не має можливості повною мірою фінансувати ці потреби, отже її роль насамперед полягає у частковому фінансуванні розвитку інфраструктури з метою створення сприятливих умов для приватних інвестицій. Значних коштів потребує реалізація державних і регіональних інноваційних програм, окремих інноваційних проектів у межах довгострокової стратегії інноваційного розвитку, фундаментальних досліджень.

Результати динаміки державних інвестицій в основний капітал підтверджують, що використання інструментів і важелів фінансової політики з метою активізації інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів господарювання має бути комплексним. Для реалізації пріоритетних напрямів і досягнення намічених цілей фінансової політики необхідно розширити та активно задіяти, крім державних видатків, інструментарій інших її складових – податкової та боргової політики тощо.

Державна боргова політика має спрямовуватися на забезпечення здатності країни здійснювати запозичення в обсягах, необхідних для вирішення поставлених соціально-економічних завдань на прийнятних умовах. Вирішенню цього завдання сприятиме прозора і послідовна аукціонна політика, постійна і ефективна інформаційна взаємодія з інвестиційними спільнотами, послідовне розширення кола інвесторів, зацікавлених у розміщенні коштів у державні цінні папери. Обсяг державних запозичень має визначатися виходячи з кон'юнктури внутрішнього та зовнішніх ринків.

Важливим на даний час є підвищення ефективності інструменту державних гарантій, який спрямований на вирішення проблем підприємств у сфері поточної та короткострокової ліквідності. З цією метою при наданні державної гарантійної підтримки доцільно виходити з таких основних принципів: встановлення єдиних підходів для надання державних гарантій щодо певних галузей економіки, незалежно від об'єктів державної підтримки, відхід від

практики надання нестандартних гарантій; вимоги до відбору проектів, щодо яких застосовується державна гарантійна підтримка, повинні ґрунтуватися на аналізі ринків збуту товарів та послуг.

Ефективність державного податкового регулювання залежить від типу прийнятої податкової політики: стратегічного і тактичного. Стратегія і тактика повинні доповнювати і розвивати один одного. Разом з тим, податкова політика буде ефективною, якщо спрямовуватиметься на максимальну реалізацію в комплексі всіх функцій податків. Таким чином, податкова політика повинна бути рівноважною і спрямованою на забезпечення цінової, фіскальної, регулюючої та контрольно-регулятивної рівноваги функцій податків та інтересів держави та платників податків. Відповідно основними завданнями податкової політики є створення умов для стабільного і рівномірного забезпечення бюджетної системи податковими надходженнями, їх збільшення за рахунок зростання легальних обсягів виробництва, споживання, активізації інвестиційної діяльності та ефективного функціонування системи податкового контролю на основі оптимізації ставок основних податків і податкового навантаження, раціоналізації складу і структури податкової системи, податкових пільг і податкових санкцій.

ВИСНОВКИ

Фінансова політика має створювати інституційні умови функціонування фінансової моделі у суспільстві, що ґрунтується на правилах, нормах, організаційних структурах, які у сукупності мають цілеспрямовано формувати механізм активного впливу на економічне зростання, спрямовувати розвиток суспільства у необхідному напрямі і на цій основі сприяти підвищенню добробуту громадян. Впровадження відповідних норм у галузь фінансів має суттєве значення для проведення ефективної фінансової політики, чіткого функціонування фінансового механізму, що надає можливість встановити єдині правила організації фінансових взаємозв'язків, захистити економічні інтереси суспільства, дотримання правових норм забезпечує фінансову дисципліну, дозволяє проводити єдину політику у сфері фінансів.

Адаптація фінансової політики до нових умов значною мірою пов'язана зі зміною інституційного середовища суспільства, тому будь-які зміни у фінансовій політиці держави мають враховувати стан інституційного середовища. Фінансова політика як динамічна система, що розвивається залежно від соціально-економічних потреб суспільства з метою активного впливу на економіку, має задіяти притаманні їй та апробовані практикою зарубіжних країн регуляторні механізми. Структурні зміни та необхідність виходу на якісний рівень економічного зростання та розвитку концентрують увагу на способах удосконалення системи формування та реалізації фінансової політики, яка має будуватися залежно від економічного циклу та сфер життєдіяльності суспільства, проблем і перспектив його розвитку.

Для ефективного задіяння внутрішнього потенціалу можливостей фінансової політики, підвищення її ефективності, дієвого впливу на економіку, інвестиційно-інноваційну активність необхідним є удосконалення бюджетного механізму та системи грошово-кредитного регулювання. Фінансова стратегія має формуватись у контексті розвитку економіки в умовах фінансової глобалізації.

Враховуючи відповідні умови, особливості розвитку національної економіки, важливим є вирішення проблеми встановлення можливості реалізації теоретичної моделі фор-

мування фінансової політики та відповідних макроекономічних заходів щодо регулювання економіки, у цьому контексті необхідним є прогнозування впливу наслідків реалізації фінансової політики на економічні й соціальні процеси. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Запатріна І. В. Формування фінансової політики держави: євроінтеграційний вимір / І. В. Запатріна // Вісник КНТЕУ. – 2012. – № 2. – С. 59 – 73.
3. Концепція розвитку системи управління державними фінансами : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2012 р. № 633-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л. В. Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
5. Лютий І. О. Концептуальні засади та суперечності реалізації фінансової політики держави / І. О. Лютий // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2005. – Вип. 79. – С. 4 – 6.
6. Макогон В. Д. Становлення фінансової науки в Україні / В. Д. Макогон // Вісник КНТЕУ. – 2012. – № 4. – С. 14 – 24.
7. П'ятаченко Г. О. Становлення та розвиток фінансів України 1917 – 2003 / Г. О. П'ятаченко, Л. В. Кухарець. – К. : НДФІ, 2005. – 784 с.
8. Полозенко Д. В. Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки (1992 – 2008) / Д. В. Полозенко. – К. : НДФІ, 2008. – 392 с.
9. Радіонова І. Ф. Фінансова політика як феномен інституціональної економіки / І. Ф. Радіонова // Фінанси України. – К., – 2007. – № 11. – С. 53 – 63.
10. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку / За ред. І. Я. Чугунова. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 848 с.
11. Чугунов І. Я. Інституційна архітектоніка бюджетної системи / І. Я. Чугунов // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 3 – 10.
12. Чугунов І. Я. Теоретичні засади розвитку бюджетних відносин / І. Я. Чугунов // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 4. – С. 13 – 22.

REFERENCES

- Chuhunov, I. Ya. "Instytutsiina arkhitektonika biudzhethnoi systemy" [Institutional architectonic budget system]. *Finansy Ukrainy*, no. 11 (2008): 3-10.
- Chuhunov, I. Ya. "Teoretychni zasady rozvytku biudzhethnykh vidnosyn" [The theoretical basis of intergovernmental relations]. *Visnyk KNTEU*, no. 4 (2011): 13-22.
- Finansy Ukrainy: instytutsiini peretvorennia ta napriamy rozvytku* [Finance Ukraine : institutional transformation and development directions]. Kyiv: DNNU AFU, 2009.
- Lysiak, L. V. *Biudzhethna polityka u systemi derzhavnoho rehu-livannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* [Fiscal policy in the state regulation of social and economic development of Ukraine]. Kyiv: DNNU AFU, 2009.
- Liutyi, I. O. "Kontseptualni zasady ta superechnosti realizatsii finansovoi polityky derzhavy" [Conceptual framework and implementation contradictions financial policy]. *Visnyk Kyivskoho univer-sytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, no. 79 (2005): 4-6.
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon2.rada.gov.ua>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon.rada.gov.ua>
- Makohon, V. D. "Stanovlennia finansovoi nauky v Ukraini" [Foundation of Financial Science in Ukraine]. *Visnyk KNTEU*, no. 4 (2012): 14-24.

Polozenko, D. V. *Finansova polityka v umovakh transformatsiinoi ekonomiky (1992 – 2008)* [Fiscal policy in terms of the transformation of the economy (1992 – 2008)]. Kyiv: NDFI, 2008.

P'iatachenko, H. O., and Kukharets, L. V. *Stanovlennia ta rozvytok finansiv Ukrainy 1917 – 2003* [Establishment and Development of Finance of Ukraine 1917-2003]. Kyiv: NDFI, 2005.

Radionova, I. F. "Finansova polityka iak fenomen instytutsionalnoi ekonomiky" [Fiscal policy as a phenomenon of institutional economics]. *Finansy Ukrainy*, no. 11 (2007): 53-63.

Zapatrina, I. V. "Formuvannia finansovoi polityky derzhavy: ievroitehratsiinyi vymir" [Formation of financial policy : European integration dimension]. *Visnyk KNTEU*, no. 2 (2012): 59-73.

УДК 336.71

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

© 2014 КИРКАЧ С. М.

УДК 336.71

Киркач С. М. Забезпечення процесу реалізації фінансового планування діяльності банку

У статті досліджено теоретичні аспекти процесу реалізації фінансового планування діяльності банку, визначено та обґрунтовано шість основних його етапів: 1) етап формулювання цілей; 2) підготовчий етап; 3) оцінка; 4) затвердження фінансового плану; 5) виконання фінансового плану і 6) етап моніторингу, контролю та коригування фінансового плану. Зазначена послідовність етапів процесу реалізації фінансового планування діяльності банку дозволяє достовірно та об'єктивно оцінити середовище діяльності банку, виявити переваги та недоліки його діяльності, сформулювати конкретні цілі та завдання діяльності банку, а також визначити шляхи їх досягнення тощо. Результатом процесу реалізації фінансового планування діяльності банку є сформований фінансовий план, який запропоновано розподілити на чотири підрозділи: план активів і пасивів банку; план доходів і витрат банку; план руху грошових коштів банку; план прогнозних значень основних фінансових показників діяльності банку.

Ключові слова: фінансовий план, процес фінансового планування банку, етапи фінансового планування, підрозділи фінансового плану.

Рис.: 1. **Бібл.:** 15.

Киркач Світлана Миколаївна – викладач, кафедра банківської справи, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: Svetlyana07@mail.ru

УДК 336.71

Киркач С. Н. Обеспечение процесса реализации финансового планирования деятельности банка

В статье исследованы теоретические аспекты процесса реализации финансового планирования деятельности банка, определены и обоснованы шесть основных его этапов: 1) этап формулировки целей; 2) подготовительный этап; 3) оценка; 4) утверждение финансового плана; 5) выполнение финансового плана и 6) этап мониторинга, контроля и корректировки финансового плана. Указанная последовательность этапов процесса реализации финансового планирования деятельности банка позволяет достоверно и объективно оценить среду деятельности банка, определить преимущества и недостатки его деятельности, сформировать конкретные цели и задания деятельности банка, а также определить пути их достижения и т. д. Результатом процесса реализации финансового планирования деятельности банка является сформированный финансовый план банка, который предложено разделить на четыре подраздела: план активов и пассивов банка; план доходов и расходов банка; план движения денежных средств банка; план прогнозных значений основных финансовых показателей деятельности банка.

Ключевые слова: финансовый план, процесс финансового планирования банка, этапы финансового планирования, подразделы финансового плана.

Рис.: 1. **Библ.:** 15.

Киркач Светлана Николаевна – преподаватель, кафедра банковского дела, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: Svetlyana07@mail.ru

UDC 336.71

Kirkach S. M. Ensuring the Process of Realisation of Financial Planning of Banking Activity

The article studies theoretical aspects of the process of realisation of financial planning of the bank's activity and identifies and justifies its six main stages: 1) goal formation stage; 2) preparation stage; 3) assessment; 4) financial plan approval; 5) financial plan execution, and 6) stage of the financial plan monitoring, control and adjustment. The above sequence of stages of the process of realisation of financial planning of the bank's activity allows a trustworthy assessment of the bank's activity environment, formation of specific goals and tasks of the bank's activity, and also to determine the ways of their achievement, and so on. The result of the process of realisation of financial planning of the bank's activity is the bank's financial plan, which is proposed to divide into four sub-sections: plan of the bank's assets and liabilities; plan of the bank's receipts and expenditures; plan of the bank's cash flows; and plan of forecast values of basic financial indicators of the bank's activity.

Key words: financial plan, process of financial planning of a bank, stages of financial planning, sub-sections of the financial plan.

Pic.: 1. **Bibl.:** 15.

Kirkach Svetlana M. – Lecturer, Department of Banking, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: Svetlyana07@mail.ru

Фінансове планування посідає одне з ключових місць у системі управління діяльністю банку, оскільки воно забезпечує необхідними фінансовими ресурсами стабільний розвиток банку, сприяючи, тим самим, підвищенню прибутковості та зниженню ризику його діяльності. Але, як свідчить сучасна банківська практика, ефективність фінансового планування діяльності банку є недостатньою. Саме тому виникає об'єктивна необхідність підвищення ефективності діяльності банків шляхом удосконалення процесу реалізації його фінансового планування.

Дослідження процесу реалізації фінансового планування діяльності банку відображено в наукових працях

таких вчених-економістів, як С. М. Лаптев [10], О. В. Кравченко [9], О. В. Васюренко [14], Б. І. Сюркало [13], С. М. Козьменко [8] та ін.

Метою статті є визначення і обґрунтування етапів процесу реалізації фінансового планування діяльності банку.

Фінансове планування діяльності банку – це сфера управлінської діяльності вищого керівництва банку щодо розробки системи фінансових планів з метою перетворення цілей, завдань, заходів банку в конкретну систему фінансових показників (нормативів), які характеризують його фінансовий стан, для забезпечення фінансовими ресурсами розвитку банку, і, як наслідок, – досягнення головної мети його діяльності [6].